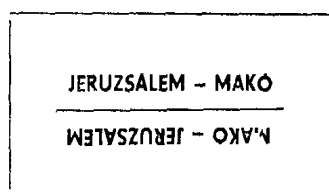

KALANDOROK

(Ami másutt proológ, az itt epilóg az elején:)

Érkezés után gondosan megfordítottatik, azaz (l. alább):

Ami eddig a talpán állt
ami eddig a feje tetején állt.

az a talpára kerül
az a feje tetejére kerül.*

Nincs ebben semmi filozófia. Csak (mint fent):

Ahol kezdődik a vége, ott végződik a kezdete, s ahol végződik a kezdete, ott kezdődik a vége ennek az utazásnak, mert a vége jelzi a kezdetét és a kezdete a végzetét.

Ilyen tábla, melyet itt forgatok, majd minden vasúti kocsi oldalán látható. (Ne haragudjatok: akad olyan is, akinek eddig nem volt alkalma játszani, s amit későn kezdünk, azt rendszerint sután kezdjük, s talán úgy is végezzük. Ekként:)

Indulás előtt húsz perccel szálltak fel, így hát ügyet se vetettek rájuk, hisz még senki nem volt ott. Csendben helyet foglaltak az egyik fülkében, az ablak mellett.

Először két nő jött be apró kézipoggyászokkal, az egyik feltűnően szőke, a másik feltűnően fekete, érkezéskor beszélgettek, miközben elhelyezkedtek (épp velük szemben), beszélgettek, s aztán is csak egyfolytában beszélgettek. Valamivel később nagy robajjal, hatalmas bőröndökkel idős házaspár hurcolkodott be, a férfi felkínlódta a csomagokat a csomagtartóba, s szuszogva ereszkedett le melléjük. Végül, közvetlenül az indulás előtt, egy lány meg egy fiú állított be, aztán egymás kezét markolászva ültek, néha rövidke csókokat váltottak, szóval nagyon el voltak foglalva egymással.

* Lásd a végén.

A mozdony valahol messze elől füttyentett, s meg-rántotta a szerelvényt. Lassan dőcögtek át a váltókon, aztán felgyorsult a kattogás. Már a kifosztott novemberi határt bámulták, közben halkán, suttogva beszélgettek. Az egyik még nem volt hatéves, a másik alig múlt hét. Nem lehetett tudni, miről sugdolóznak, senki figyelmét nem keltették fel, mert nem voltak se szépek, se csúnyák, s valószínűleg mindenki teljes bizonyossággal megállapította magában, hogy a két nő valamelyikének a gyerekei, mert az, hogy testvérek, meglátszott rajtuk. Csupán a két nő nem gondolta ezt. Ők azt hitték volna, hogy az idős házaspárhoz tartoznak, mert a két fiatal számításba se jöhetett, márcsak azért sem, mert átellenben ültek, az ajtó mellett. De a két nő most éppen nem gondolt erre, hangjuk betöltötte a fülkét, főleg a vastagcombú, feltűnően szőke beszélt gátlástalanul hangosan:

– ...Pedig én úgy, de úgy utálom ezt a kétszáz kilométeres dőcögést, elhahagytam, drágám, de ami otthon van, aaaz most már kibírhatatlan, nekem elhahagytam, csak neked mondom, édesem, az a disznó majd minden nap leissza magát, tudod, van egy bulánderája, egy közönséges...

– De te ebben biztos vagy, szívem? – kérdezte részvétet mímelve a feltűnően fekete.

– Hogy biztos! Persze hogy biztos, tudom, mondták, több mint biztos, mert a múltkor már nem bírtam tovább, azt nem is lehet kibírni idegekkel, mondtam, fulladna meg az italban, fordulna fel alkoholmérgezésben, hogy nem baj, nekem is lesz valakim, megértő, csendes ember, s akkor felőlem akár meg is dögölhet. Erre, képzeld, megütött! Akkor írtam Zsuzsinak, hogy leutazom hozzája egypár napra vagy hétre, mert ez már több a soknál, beláthatod, megírtam mindent, de mindent, tudod, ő a legjobb barátnőm rajtad kívül, mondta is, amikor hozzámentem ahhoz a...

– Nahát, pedig olyan rendes fiúnak nézett ki akkor! – mondta sunyin a barátnő.

– Hajaj! Az! Rendes! Azt se bánám, ha valami baja történne, istenbiza nem, sőt... Azt hiszem, már nincs is olyan férfi, akivel hosszabb ideig lehetne élni!

– Magókám, nem kérsz egy narancsot? – fordult tüntető kedvességgel élete párjához az öregúr.

Meghámozta a gyümölcsöt, héját az ölében gyűjtötte meg, a gyerekek erősen kibámultak az ablakon, most hallgattak, a vonat egyforma tájakon egyforma sebességgel robogott, néha megállt, majd füttyentve indult meg újra.

– Senkim sincs Zsuzsin kívül – panaszkodott a szőke, a sarokból kuncogás hallatszott, az idős házaspár csemcsegette a narancsot.

A kopár tarlók között a vonat füstje távolabb elhasalt a földeken, már csaknem egy órája, hogy elindultak, senki nem törődött a gyerekekkel, ők sem törődtek senkivel.

– A jegyeket kérném!

A kalauz félrerántotta az ajtót, az emberek mata-rásztak a zsebükben, s miközben a lyukasztó szaporán kattogott, ők elnéztek a kalauz válla fölött, kezüket kinyújtva felejtették, tenyerüket kifordították, mintha az egész fülke alamizsnát könyörgött volna.

– A gyerekek jegyét is, lesznek szívesek – fordult habozás nélkül a két nő felé a kalauz, de úgy, hogy kettejük közé nézett, a nők összebámultak, aztán a gyerekekre.

– Nem hozzánk tartoznak! – mondták egyszerre s olyan hangon, mintha azon csodálkoznának, hogyan is juthatott ilyesmi a kalauz eszébe.

A gyerekek lassan elfordultak az ablaktól, szótlánul bámulták a kalauzt.

– Akkor kié ez a két gyerek? – fürkésztet körbe a kalauz. – A jegyüket szíveskedjenek.

Az utasok tanácstalanul néztek össze, s egyszerre nagy csönd lett, mint hangolás után, a nyitány kezdete előtt.

– Hol vannak a szüleitek? – fordult végre a gyerekekhez a kalauz.

Az válaszolt, amelyik már elmúlt hétéves, tagoltan, szabatosan:

- Nem tudhatjuk, most hol vannak.
- Hogyhogy? – csodálkozott a kalauz. – És jegyetek van-e?
- Nincs jegyünk – mondta röviden és szárazon az, amelyik elmúlt hétéves.
- Egyedül utaztok? – kérdezte a feltűnően fekete hajú nő.
- Ketten – javította ki az, amelyik még nem volt hatéves.
- Nahát
- Nahát!
- Nahát! Nahát!

Egy csapásra megélénkült a fülke. Az emberek egymás arcán keresték a bűnjelet: ki a felelős ezekért a kölykökért?

– Aztán hová utaztok születek nélkül? – sápítozta az öregasszony.

A gyerekek egyszerre vonták meg a vállukat.

- A születek tudják?
- Nem.
- S csak úgy?
- Csak úgy.

A kalauz most ocsúdott:

– Nekem a szabályok értelmében a következő álmomason... – kezdte, de aztán észrevette, hogy roszzat szólt.

- Maga megbolondult, jóember?!
- Két ekkora gyereket!
- Nahát, csak nem hagyná őket isten számába?
- Mit hogy tudjak csinálni velük? – vágott kétségbeesett képet a kalauz. – Még az sincs, akire hagyjam őket...

– Halljátok – mondta az öregúr –, még az sincs, amit csináljon veletek. Mit csináljon veletek?

- Honnan jötök?

A gyerekek mondták.

– S mikor határoztátok el, hogy megszóktok ott-honról?

– Ma éjjel, amikor megöltük apáékat. Az utasok és a kalauz döbbenetesen néztek össze.

– Megöltétek?! – kérdezte hűledezve a vastagcombú, a feltűnően szőke, már-már sikolyra torzuló szájjal.

– Meg – mondta olyan hidegvérrel az, amelyik nem volt még hatéves sem, hogy egy pillanatra mindenki elhitte.

– Hogyan? – riadtak rájuk.

– Te Feri – fordul az alig hétéves ahhoz, amelyik még nem volt hatéves sem –, te Feri, vajon jól megöltük-e őket?

– Lehet, hogy nem – felelte tünődve a nem egészen hatéves. – Mert miután megöltük, elmentek munkába. Meglestem.

Mindenki felszabadultan nevetett.

– Na, és hogyan öltétek meg őket? – csípte meg a fiatal lány a kisebbik állát, mire az hevesen hátrahajlította a fejét.

– Úgy, hogy elhatároztuk: meg vannak ölve és mozdulatlanul fekszenek, nem kiabálnak, nem veszekednek, nem esznek, nem szuszognak, nem mozognak. Kész – felelt teljes komolysággal öccse helyett az, amelyik elmúlt már hétéves.

Erre mind mosolyogtak, csak a feltűnően szőke sóhajtott szívből:

– Milyen könnyű is a gyerekeknek! Csak úgy ki-gondolnak valamit...

– Ugyan, hallgass – intette le a barátnője.

– De én most mit csináljak velük? – fintorgott a kalauz, mint egy rossz vicc után, mire az öregúr rögtön:

– Hát veletek most mi hogy legyen, kis gyilkosok? Ezt meg tudnátok mondani?

A gyerekek töprengeni látszottak.

– Ha megfordítják a táblát, visszajövünk – mondta az, amelyik még nem töltötte be a hatot.

– Hogyhogy ha megfordítják a táblát, visszajövünk? – értetlenkedett a kalauz.

– Hát amikor ez a vonat odaér arra a helyre, amelyik utoljára van a táblára írva – magyarázta a nagyobbik –, akkor a táblát megfordítják, és akkor az a hely lesz elöl, és ami elöl volt, az hátul, ami felül volt, az lenn, s ami lenn volt, az fenn, ami a feje tetején, az egyenest, ami egyenest, az fejtetőn, mert ez mindig így van, láttuk. Akkor a vonat visszajön. Akkor talán mi is hazamegyünk.

Erre nem volt mit mondani.

– Ez elvben igaz – ismerte be a kalauz –, de viszont a vonat csak holnap délben indul vissza. Addig mit csináltok?

– Na, mit csináltok? – meresztette szemét az öregúr.

A gyerekek tétován hallgattak, a nagyobbik kibámult az ablakon, előtte a nagy, fakó egyhangúság haladt el végeérhetetlenül üresen, mintha csak néhány felrebbenő, majd újra visszahuppanó varjú volna minden kincse, gondolata, érdekessége. A fülkében egy pillanatra mindenki úgy érezte, sehova sem utazik, csak zötyög itt, a vonat mellett elfutó ürességben ezzel a két kisgyerekekkel.

– Kalandorok. Kis kalandorok. Mi lesz ezekből később?... – dörmögte az öregúr.

– Micsoda szülők! – mondta csöndes felháborodással a fiú, s a lány olyan riadtan ült mellette, mintha most pottyant volna le egy vidám csillagról erre a Földre.

– Aztán holnap, ha hazaértek, mit csináltok?

A feltűnően fekete nő hangjában sírás meg csöppnyi mosoly remegett, mint szempillán az elmúlt ijedtség utáni tanácstalan könnycsepp.

– Holnap? Ki tudja, mi lesz holnap! – sóhajtott az, amelyik még nem töltötte be a hatodik évét, s olyan komolyan mondta, hogy azon nevetni kellett.

Először az egyik nő nevetett fel, az amelyik feltűnően szőke volt. Röviden, hirtelen szökött fel a nevetése, de éppoly hirtelen elhallgatott, mintha a derű fennakadt volna a kifeszített szomorúságon.

Most sarkig tárult a csönd, a végtelen hallgatás egy darabját sejtették benne, s ezt nem lehetett kibírni.

Az öregasszony nevetése csuklott fel, aztán az öregúr kezdett el heherészni, lehajtott, deres fejét ingatva, aztán a fekete nő hátraszegett nyakkal, a kalauz vonagló arccal röhögött, a lány torokhangon gurgulázott s a fiú mindnyájukat túlnerítette. A szőke még vas-kos combját is csapkodta, szeméből szivárgott a könny, úgy hahotázott. Az egész fülke egyetlen tanácstalan, ideges röhögés volt, beleröhögtek az őszbe, a megáradt kacagásnak csak a kattogás szabott ritmust, úgy érezték, végigröhögik ezt az utazást, aztán kezdik előlről a végén, végéről az elején, ha majd fordul a tábla:

MAKO – JERUZSALEM

JERUZSALEM – MAKO